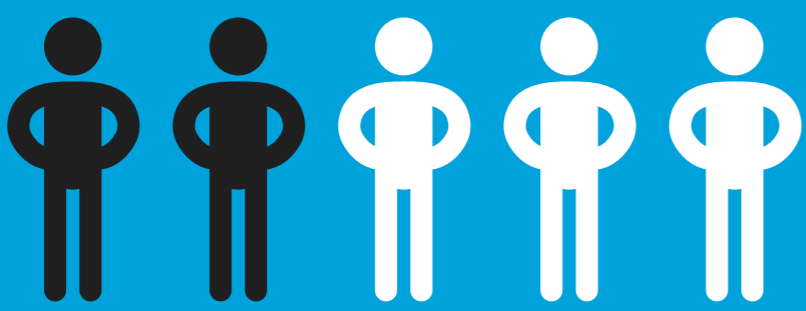

Academische werkplaats "Goed met je geld, goed met je leven?"

In het kader van het ZonMw gefinancierde onderzoek "Meer op eigen benen in de etnisch diverse stad" organiseerde het Ben Sajet Centrum 12 November 2020 een werkplaatsbijeenkomst over jongvolwassenen met LVB+, geld, en bewindvoering

De bijeenkomst

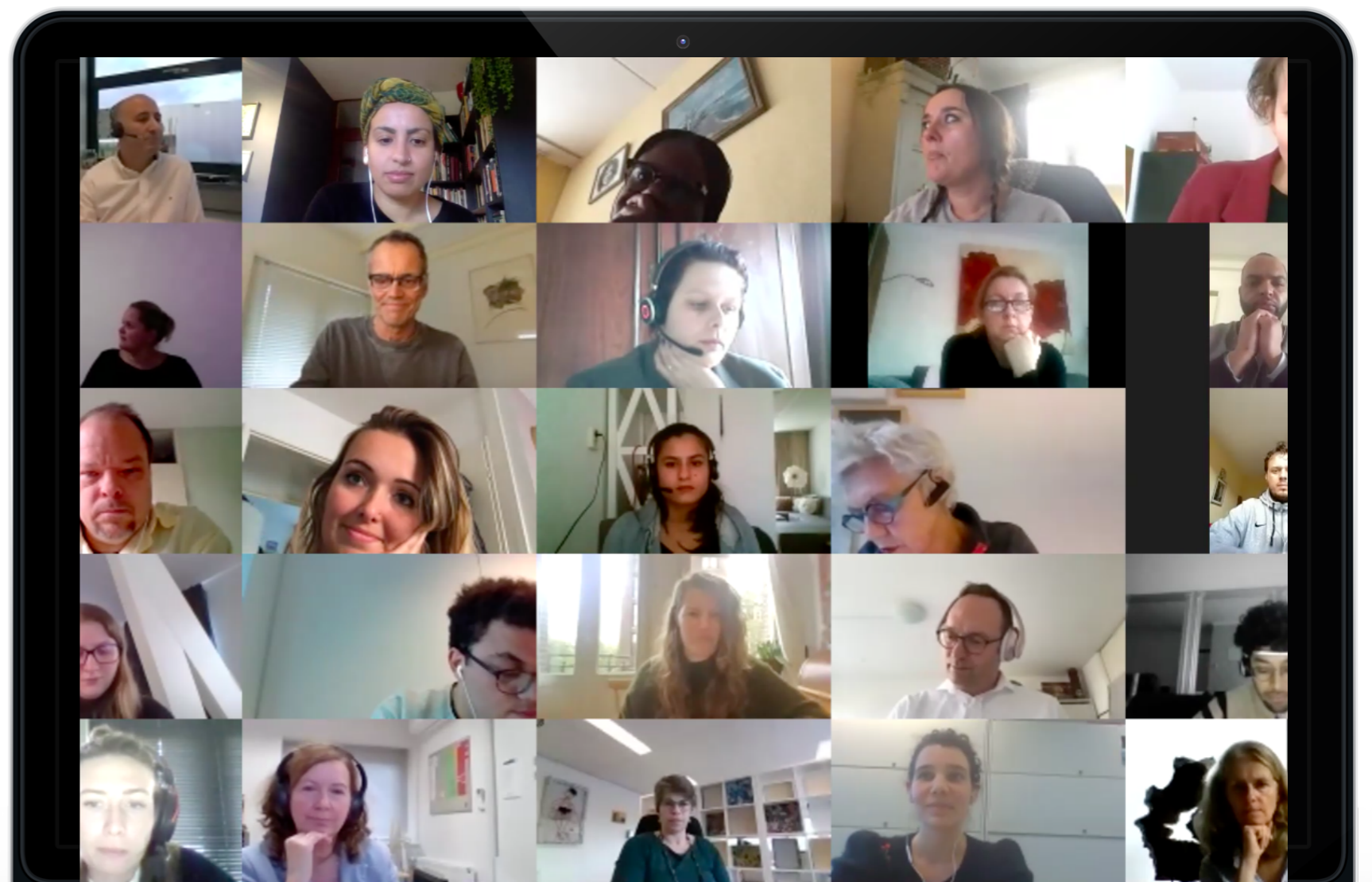
o.l.v. Monique Kremer (Hoogleraar Actief Burgerschap UvA), en speciale gast Annette Druif (Voorzitter Vereniging Professionele Bewindvoerders)

Sprekers:

- Roeland van Geuns (Lector Armoede Interventies HvA) over Materiële Veiligheid
- Charlotte Albers (PhD kandidaat UvA) over haar onderzoek over de rol die geld speelt in het dagelijks leven van jongvolwassenen met een LVB en bijkomende problemen

De digitale bijeenkomst werd bezocht door een grote groep mensen; voornamelijk bewindvoerders, begeleiders, onderzoekers, en ervaringsdeskundigen. Naast de presentaties van Roeland van Geuns en Charlotte Albers konden de aanwezigen reageren op stellingen. Daarna gingen we in groepjes uiteen, om dieper in te gaan op vragen die verband houden met de driehoeksdynamiek tussen bewindvoerder, cliënt, en begeleider.

- Hoe ziet men de verschillende rollen voor zich?
- Waar wringt het?
- Wat zou de ideale situatie zijn?
- En wat is er nodig om goede hulpverlening te bieden?

Het belang van materiële veiligheid door **Roeland van Geuns**

Materiële veiligheid

Vormt de basis van de drie menselijke basisbehoeften die motivatie drijven:

- Autonomie
- Verbondenheid
- Competentie

Materiële onveiligheid verhoogt stress en verlamming. **Vroeg signaleren is behulpzaam, snelheid is hierbij cruciaal.**

Mensen met LVB en de kans op schulden

- De kans op schulden neemt toe als je lager opgeleid bent
- Minder basisvaardigheden aanwezig om een zelfstandig leven te kunnen leiden
- Beperkte lees- en digitale vaardigheden:
 - Communicatie overhead sluit niet aan bij mensen met minder leesvaardigheden
 - Brieven schuldeisers zijn lastig om te lezen > kans op betalingsachterstanden wordt hiermee groter

Hoe ga je om met het gebrek aan basisvaardigheden?

Iemand hoeft het niet zelf te doen. Redzaamheid is het streven. Dat kan door:

Inschakelen netwerk, dit geniet altijd de voorkeur.

Indien dit niet mogelijk is:

- Met vrijwilligers
- Ontwikkeling van technische ondersteuningstools (via ICT, vereenvoudigen van administratieve zaken, vast lasten pakket)
- Budget beheer
- Beschermingsbewind

Pol: Bewind zou preventief in plaats van curatief moeten zijn

Eens

90%

"Er moet een andere perceptie van beschermingsbewind komen. Niet als kostenpost, maar als preventieve investering"

Als je kijkt naar het feit dat bestaanszekerheid en materiële veiligheid voorwaarden zijn voor het gevoel van geluk of welzijn, is het dan een goed idee om mensen preventief onder bewind te stellen?

Roeland van Geuns:

- In Nederland staan 300,000 mensen onder bewind. Dit is niet veel als je het afzet tegen de potentiële groep die niet in staat is eigen financiën te doen.
- Er is minder autonomie, maar constante stress over financiën zorgt dat autonomie op andere vlakken vermindert.
- De gemeente ziet bewind als een kostenpost die zo laag mogelijk zou moeten zijn omdat er niet gewerkt wordt aan zelfredzaamheid. Maar is uitstroom wel realistisch? Slechts een klein deel van de mensen die onder bewind staan, kunnen het uiteindelijk zelf.

Kortom: Minder spastisch kijken naar de kosten van bewind. Iemand met problematische schulden kost de samenleving veel meer. Dus waarom niet preventief investeren?

Annette Druif:

Bewind preventief inzetten is een goed idee omdat je zo een hele andere start hebt; van betrokken- en verbondenheid. Door op voorhand bewind in te zetten, verbind je met elkaar. Je bent onderdeel van de hulpverleningscirkel. Samen problemen oplossen die ontstaan zijn. Basisbehoeften als betrokkenheid en verbondenheid worden zo vervuld. Het is belangrijk te beseffen dat beschermingsbewind veel kan opleveren, bijv. maatschappelijk meedoen i.p.v. langs de zijlijn staan omdat je niet aan jezelf toe komt.

Twee knoppen waar ook de politiek aan moet draaien:

1. Het administratieve systeem moet eenvoudiger
2. Het besteedbaar inkomen moet omhoog

Goed met je geld, goed met je leven? door **Charlotte Albers**

Verskillende Betekenissen van geld

Jongvolwassenen met LVB+ en geld

Iedereen begrijpt intuïtief de noodzaak van geld, om mee te doen in onze samenleving. Er is de laatste tijd steeds meer aandacht voor de ontwrichtende werking van financiële problemen bij jongvolwassenen met een LVB+. Daarom wordt er vol ingezet op het op orde brengen, en houden van de financiën. Steeds vaker door hen onder bewind te plaatsen. Hoewel deze maatregel vaak rust brengt, en er een stabiliserende werking vanuit kan gaan, is dit niet altijd het geval, en leidt het niet automatisch tot gewenste effecten op het gebied van participatie.

Het slagen van een bewindvoeringstraject is sterk afhankelijk van onderling vertrouwen, en motivatie van de onderbewindgestelde. Om het vertrouwen en motivatie in stand te houden is het belangrijk meer inzicht te krijgen in de verschillende waarden van geld, hoe deze doorwerken in het leven van deze groep jongvolwassenen, en wat dit betekent voor volwaardig meedoen of participatie:

Geld als expressie- middel van identiteit

In de huidige consumptiemaatschappij, maar zeker onder jongvolwassenen, is geld via consumptie, een middel om vorm te geven aan je identiteit. Het is belangrijk om 'erbij te horen,' 'te laten zien dat het goed met je gaat', en voor veel jongvolwassenen met een LVB een manier om hun beperking te maskeren.

Geld en sociale relaties

Geld speelt een belangrijke rol in het vormen, en onderhouden van sociale relaties. Denk aan cadeautjes bij speciale gelegenheden, of normen als van 'we helpen elkaar', zowel binnen vriendschappen als families. Los van eventuele verwachtingen van anderen, geeft het een goed gevoel om iemand anders te kunnen helpen. Het laat niet alleen zien dat je een betekenisvolle en betrouwbare ander bent, maar ook dat je niet helemaal onderaan de ladder staat.

Geld als beloning en erkenning

Geld staat symbool voor beloning en erkenning van waarde. Bijvoorbeeld voor de waarde van jou als werknemer. Daarnaast is geld een marker van maatschappelijk succes.

Geld als symbool voor vrijheid en autonomie

Daarnaast staat geld symbool voor vrijheid, autonomie, en volwassenheid: je eigen keuzes kunnen maken, zelf over je geld en je leven kunnen beschikken. Het wordt gezien als een teken van volwassenheid, volwaardig burgerschap.

Los van de financiële waarde van geld, zegt geld iets over de waarde van hen als persoon, en is het verbonden aan opvattingen over wat een goed leven is. Deze waarden wringen wel eens met de norm van het huishoudboekje op orde houden, zeker wanneer er sprake is van krapte. En dat terwijl deze jong- volwassenen vaak al het gevoel hebben dat hun identiteit onder druk staat.

Pol: Het huishoudboekje staat niet boven andere waarden

Eens

81%

Enkele reacties:

"Het is vooral ook maatwerk, waarbij cliënt ook mee kan kiezen hoe het budget dan ingericht moet worden. Bijvoorbeeld lager leefgeld, goedkoper mobiel of tv-abonnement."

"Dingen die echt betaald moeten worden hebben wel voorrang. Niet dat het heel vast staat. Maar je maakt niet voor niks een huishoudboekje dat heeft voorrang op bijv. medicijnen van iemands moeder. Stel er is wel spaargeld dan kan er natuurlijk wel mee gespeeld worden."

"Onbewust neem je toch altijd wel je eigen normen en waarden mee. Dus is de samenwerking met een begeleider ook belangrijk. Die kent de cliënt beter, zodat je kan overleggen hoe noodzakelijk het is."

"Probeer mensen in hun waarde te laten binnen de mogelijkheden die er zijn door ze niet te veroordelen."

Om financiële dienstverlening voor deze doelgroep te laten slagen is het belangrijk stil te staan bij deze sociale en symbolische betekenissen van geld, en is een goede samenwerking nodig tussen bewindvoerder, begeleider en cliënt.

De stelling is:

"De norm van het huishoudboekje op orde mag niet automatisch boven andere waarden gesteld worden."

Annette Druif:

Als het enigszins kan zoeken bewindvoerders naar manieren om toe te geven. Maar hulpverleners zijn ook gebonden aan hun taak, en het afleggen van verantwoording aan de rechter. Belangrijk dat ze hierover communiceren met cliënten.

Open zijn: Waarom is iets zo belangrijk voor een cliënt? Het is ook belangrijk te kijken naar de rol die de bewindvoerder heeft: de verplichting financiële zaken in balans te houden. De praktijk leert ook: veel mensen met een LVB willen heel veel. Net als anderen zijn, erbij horen. Dat is lastig om te kaderen. **De driehoek van begeleiding, bewind, en cliënt is belangrijk. Samen kijken wat er mogelijk is.**

Soms vinden begeleiders iets niet nodig, terwijl dat financieel wel kan. Dit levert een spanning op. Het is goed om niet automatisch te zeggen: "Het huishoudboekje is heilig." Je kijkt mee met de client wat mogelijk is. Als het wel mogelijk is, niet je eigen norm of moraal daarover laten beslissen. Probeer samen te kijken naar wat er mogelijk is. Bedenk echter ook wat je rol en verplichting naar de rechtbank is.

Tot slot gingen we uiteen in kleinere break-out rooms om gezamenlijk het gesprek aan te gaan over de driehoeksdynamiek tussen cliënt, bewindvoerder, en begeleider. De volgende punten werden besproken:

Communicatie en het samenspel tussen bewindvoerders en begeleiders

- Begeleiders zijn een belangrijke spil in het contact tussen cliënten en bewindvoerders omdat bewindvoerders meer op afstand staan
- Persoonlijk contact en praten op het niveau van de ander levert minder frustratie op
- Het maken van heldere afspraken is van belang

- Mensen met LVB leggen vaak het verband tussen snel reageren en vertrouwen
- In onze huidige samenleving vormt geld een behoorlijke uitdaging voor mensen met een LVB. Autonomie is het uitgangspunt, maar moet soms worden teruggeschroefd.
- Het hebben van een persoonlijk klikt maakt dat de communicatie gemakkelijker gaat

Tijd: Eén van de grootste issues die werd genoemd is de beperkte tijd dat bewindvoerders hebben; 1,5 uur per cliënt per maand.

Uitstroom: Komt helaas weinig voor, maar er komen gelukkig ook een aantal voorbeelden naar boven waarin dit wel geluk is. Wanneer er perspectief is op uitstroom is de samenwerking met de gemeente van belang.

Culturele dimensies kunnen soms tot ingewikkeldheden leiden. Wat doe je bijvoorbeeld als iemand met een beperkt budget 100 mensen wil uitnodigen voor een babyshower om te laten zien hoe mooi die is?

SLOTWOORD ROELAND:

Roeland's conclusie is dat het huishoudboekje de basis is voor een beter leven. Terwijl Charlotte zegt dat dit ook een beperkte blik is. Hoe ziet Roeland dit?

De twee onderzoeken vullen elkaar aan. De boodschap van Roeland is dat er hoe dan ook voor gezorgd moet worden dat mensen bestaanszekerheid hebben. Of dat nu gebeurt door het huishoudboekje centraal te stellen of op een andere manier maakt voor hem niet uit. Ook niet of het via een bewindvoerder of op een andere, automatische manier is geregeld. Je moet wel goed uitleggen aan mensen waarom ze weinig geld ter beschikking hebben, dat het grootste deel van hun inkomen opgaat aan vaste lasten en bijvoorbeeld schuldsanering. Verder is hij het met Charlotte eens dat het heel verstandig is om naast mensen te staan ook in de keuzes die zij maken. Want als je tegenover ze gaat staan kun je ze ook op andere gebieden geen stap verder helpen.

Wil je meer weten over het onderzoek 'Meer op eigen benen'?

Neem contact op met:

- **Onderzoeker:** Charlotte Albers, c.albers@uva.nl
- **Projectleider:** Annelies Christiani, annelies@bensajetcentrum.nl